

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET:

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/11/2000

KOBIETY W WOJSKU

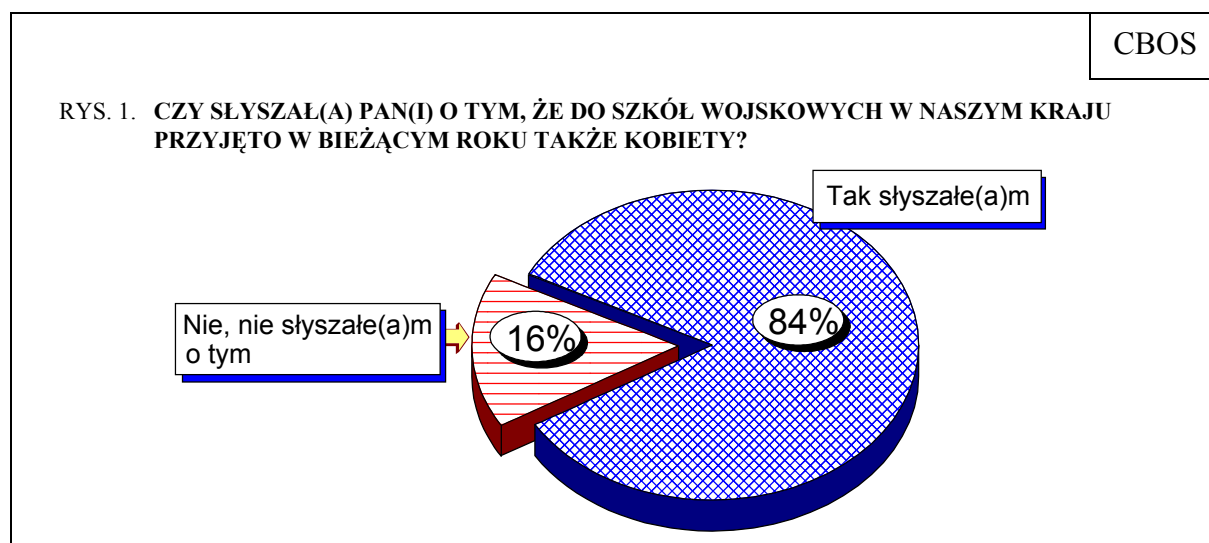
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

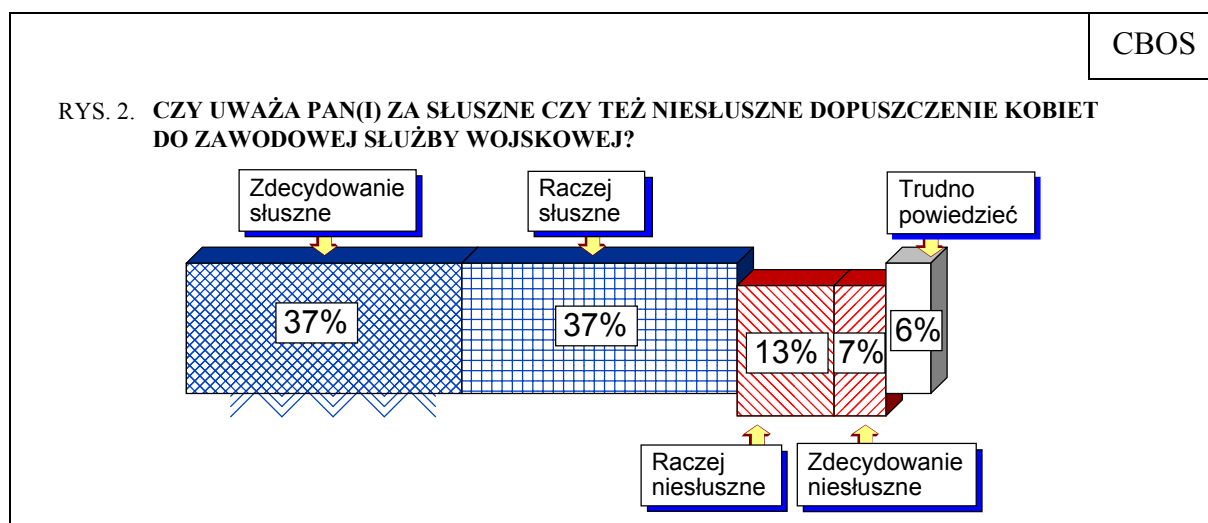
Od roku akademickiego 1999/2000 Ministerstwo Obrony Narodowej umożliwiło kobietom - w ramach integracji naszych sił zbrojnych z NATO - podejmowanie studiów na uczelniach wojskowych. Decyzja ta, z której jak na razie skorzystało niewiele kobiet, otwiera drogę do zwiększenia ich liczby w armii. W wojsku polskim bowiem służy niewiele ponad 200 kobiet, w tym niemal wszystkie w służbach medycznych. Tymczasem np. w USA, gdzie od kilkunastu lat kobiety mogą uczyć się w uczelniach wojskowych, stanowią one 15% składu osobowego sił zbrojnych, a w niektórych formacjach, np. logistycznych mają zdecydowaną przewagę. W związku z uzyskaniem przez kobiety dostępu do szkół wojskowych zapyaliśmy Polaków, co sądzą o pełnieniu przez nie zawodowej służby wojskowej¹.

Zdecydowana większość respondentów, w tym przede wszystkim najlepiej wykształconych, słyszała o umożliwieniu kobietom studiowania na uczelniach wojskowych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (115), 1-7 grudnia ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1097).

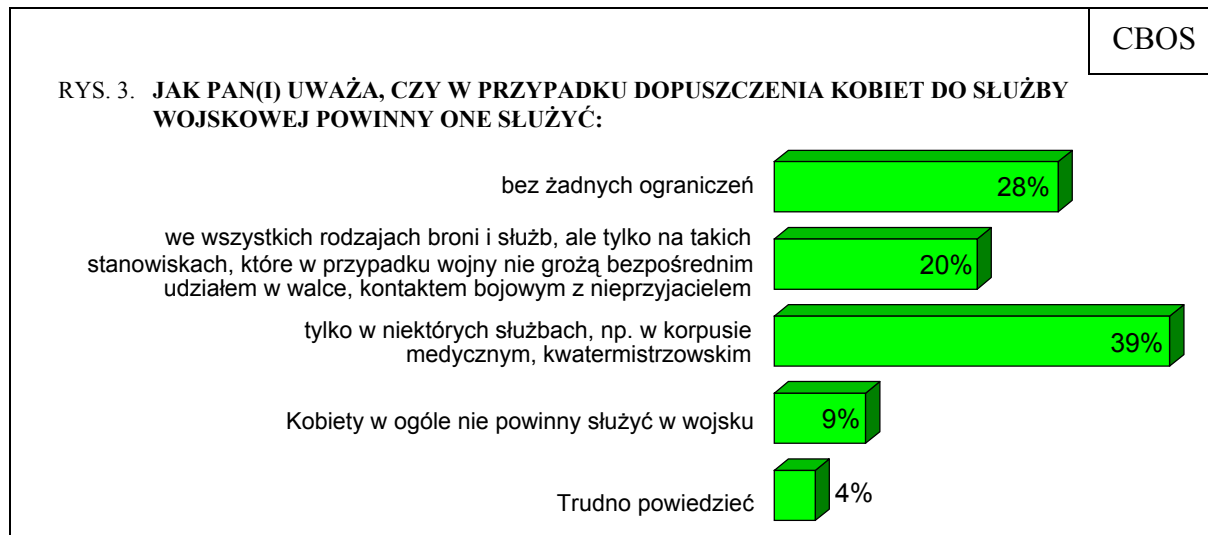
Również większość ankietowanych (74%) akceptuje pełnienie przez kobiety zawodowej służby wojskowej. Przeciwny temu jest co piąty badany (20%).

Poparcie dla umożliwienia kobietom pełnienia zawodowej służby wojskowej dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo rzadziej wyrażają je osoby o bardziej tradycyjnym światopoglądzie, z reguły ludzie starsi - powyżej 65 roku życia, badani z wykształceniem podstawowym (65%), mieszkańcy wsi, gospodynie domowe oraz ci, którzy uczestniczą w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu. Niemal powszechnie zawodową służbę wojskową kobiet aprobuje mieszkańcy największych miast i osoby z wykształceniem średnim i wyższym. W grupach społecznych i zawodowych są to: kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby pracujące na własny rachunek oraz uczniowie i studenci.

Jeśli zapytać zarówno zwolenników, jak i przeciwników służby wojskowej kobiet o dopuszczalny rodzaj tej służby w przypadku jej wprowadzenia, to okazuje się, że przeważają opinie o potrzebie ograniczenia jej do niektórych tylko służb lub stanowisk. Bezwarunkowe poparcie wyraża jedynie 28% ankietowanych. Z drugiej strony odpowiadając na to pytanie tylko 9% badanych podtrzymuje pogląd, że kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku. Wśród osób dopuszczających zawodową służbę wojskową kobiet z pewnymi zastrzeżeniami najczęstsza jest opinia, że powinny one służyć tylko w niektórych formacjach (np. służbach medycznych, kwatermistrzowskich itp.). Sądzi tak 39% ogółu badanych.

Co piąty respondent jest zwolennikiem dopuszczenia kobiet do służby wojskowej, jednak uważa, że nie powinny one brać bezpośredniego udziału w walce, mieć kontaktu bojowego z nieprzyjacielem.

Jak widać, aprobatą pełnienia służby wojskowej przez kobiety jest względna i obwarowana zastrzeżeniami. Również osoby uznające za słuszne dopuszczenie kobiet do służby wojskowej najczęściej nie akceptują tego rozwiązania bezwarunkowo. Podobnie dezaprobatą pełnienia przez kobiety służby wojskowej nie jest z reguły bezwyjątkowa. Osoby, które generalnie są przeciwne służbie kobiet w wojsku, często skłonne byłyby zaakceptować ich obecność w niektórych formacjach.

Tabela 1

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne dopuszczenie kobiet do zawodowej służby wojskowej?	Jak Pan(i) uważa, czy w przypadku dopuszczenia kobiet do służby wojskowej powinny one służyć:				
	bez żadnych ograniczeń	we wszystkich rodzajach broni i służb, ale tylko na takich stanowiskach, które w przypadku wojny nie grożą bezpośrednim udziałem w walce, kontaktem bojowym z nieprzyjacielem	tylko w niektórych służbach, np. w korpusie medycznym, kwatermistrzowskim	Kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku	Trudno powiedzieć
w procentach					
Słuszne	36	25	39	0	1
Niesłuszne	4	5	50	41	1
Trudno powiedzieć	9	1	28	9	53

Akceptacja zwiększenia liczby kobiet w armii jest powiązana z ogólnym poparciem dla zmian w wojsku. Osoby opowiadające się za możliwością pełnienia służby wojskowej przez kobiety niemal dwukrotnie częściej niż badani temu przeciwni są zwolennikami wprowadzenia w Polsce armii zawodowej (odpowiednio 39% i 22%)². W większym stopniu niż przeciwnicy służby wojskowej kobiet akceptują także możliwość pełnienia cywilnej służby zastępczej przez osoby, które z powodu przekonań religijnych lub etycznych nie chcą służyć w wojsku (odpowiednio 72% i 52%). Generalnie można więc powiedzieć, że poparcie dla armii zawodowej, udziału kobiet w wojsku i służby zastępczej stanowi wyraz bardziej ogólnego przekonania, że służba wojskowa powinna się odbywać na zasadzie dobrowolności i wolnego wyboru jednostki. Wszystkie trzy rozwiązania - bliskie liberalnej wizji organizacji społecznej - aprobuje łącznie 22% badanych. Aprobata jest tym silniejsza, im wyższe wykształcenie i młodszy wiek ankietowanych.

Opracowała

Beata ROGUSKA

² Będzie to tematem jednego z następnych komunikatów CBOS.

A N E K S

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o tym, że do szkół wojskowych
w naszym kraju przyjęto w bieżącym roku także kobiety?

1 - Tak, słyszałem(a)m; 2 - Nie, nie słyszałem(a)m o tym
(%)

	1	2	Liczba osób
Ogółem	84	16	1097
Płeć			
Mężczyźni	88	12	520
Kobiety	81	19	577
Wiek			
18-24 lat	86	14	157
25-34	86	14	194
35-44	88	12	229
45-54	85	15	211
55-64	88	12	118
65 lat i więcej	74	26	188
Miejsce zamieszkania			
Wieś	78	22	406
Miasto do 20 tys.	83	17	130
20 - 100 tys.	90	10	205
101 - 500 tys.	86	14	206
501 tys.i więcej mieszk.	93	7	150
Wykształcenie			
Podstawowe	76	24	335
Zasadnicze zawodowe	87	13	287
Średnie	87	13	379
Wyższe	96	4	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	93	7	59
Prac.umysł.niż.szczebla	93	7	110
Pracownicy fiz.- umysł.	86	14	108
Robotnicy wykwalifikowani	83	17	87
Robotnicy niewykwalifik.	85	15	50
Rolnicy	80	20	54
Pracujący na własny rach.	92	8	55
Bierni zawodowo			
Renciści	81	19	140
Emeryci	83	17	201
Uczniowie i studenci	91	9	55
Bezrobotni	77	23	113
Gospodynie domowe i inni	78	22	61
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	91	9	186
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	82	18	91
sekt. pryw. poza rolnict.	89	11	200
prywatnym gosp. rolnym	75	25	67
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	81	19	157
276 - 399	80	20	109
400 - 549	83	17	281
550 - 799	85	15	161
Powyżej 799 zł	94	6	158
Ocena własnych war. mater.			
Złe	82	18	365
Średnie	84	16	476
Dobre	88	12	255
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	81	19	74
Raz w tygodniu	85	15	571
1-2 razy w miesiącu	80	20	160
Kilka razy w roku	86	14	207
W ogóle nie uczestniczy	89	11	84
Poglądy polityczne			
Lewica	89	11	273
Centrum	83	17	312
Prawica	92	8	274
Trudno powiedzieć	72	28	237

Tabela 2. Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne dopuszczenie kobiet do zawodowej służby wojskowej?

(%)

	Zdecydowanie słuszne	Raczej słuszne	Raczej niesłuszne	Zdecydowanie niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	37	13	7	6	1097
Płeć						
Mężczyźni	39	40	11	6	3	520
Kobiety	36	35	15	7	8	577
Wiek						
18-24 lat	38	44	9	6	3	157
25-34	45	37	14	3	1	194
35-44	43	37	9	6	5	229
45-54	36	38	11	7	8	211
55-64	34	36	17	6	8	118
65 lat i więcej	26	32	21	11	10	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	31	37	18	8	7	406
Miasto do 20 tys.	32	43	11	6	7	130
20 - 100 tys.	38	41	11	5	6	205
101 - 500 tys.	44	31	12	7	5	206
501 tys. i więcej mieszk.	50	36	7	6	1	150
Wykształcenie						
Podstawowe	28	37	19	8	9	335
Zasadnicze zawodowe	38	35	14	9	5	287
Średnie	41	42	8	5	4	379
Wyższe	56	28	8	3	5	96
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	66	21	7	0	6	59
Prac. umysł. niż. szczebla	43	45	6	4	2	110
Pracownicy fiz.- umysł.	37	44	8	4	6	108
Robotnicy wykwalifikowani	40	42	13	2	3	87
Robotnicy niewykwalifik.	43	37	11	9	1	50
Rolnicy	33	43	10	12	3	54
Pracujący na własny rach.	40	45	5	3	6	55
Bierni zawodowo						
Renciści	30	36	16	10	8	140
Emeryci	30	34	18	9	9	201
Uczniowie i studenci	48	38	10	2	2	55
Bezrobotni	33	36	22	4	5	113
Gospodynie domowe i inni	35	28	17	14	6	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	41	43	8	3	5	186
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	42	36	12	5	6	91
sekt. pryw. poza rolnict.	46	38	9	4	3	200
prywatnym gosp. rolnym	35	35	11	16	3	67
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	36	41	12	6	5	157
276 - 399	32	40	16	4	5	109
400 - 549	36	40	13	5	6	281
550 - 799	36	41	12	7	5	161
Powyżej 799 zł	46	28	12	9	5	158
Ocena własnych war. mater.						
Złe	33	38	18	6	6	365
Średnie	36	39	12	7	6	476
Dobre	46	34	8	7	5	255
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	43	24	13	14	6	74
Raz w tygodniu	34	39	13	7	6	571
1-2 razy w miesiącu	31	41	19	3	6	160
Kilka razy w roku	46	35	9	7	3	207
W ogóle nie uczestniczy	45	34	10	5	5	84
Poglądy polityczne						
Lewica	46	33	10	5	5	273
Centrum	38	38	11	9	4	312
Prawica	38	41	12	6	4	274
Trudno powiedzieć	26	36	21	6	11	237

Tabela 3. Jak Pan(i) uważa, czy w przypadku dopuszczenia kobiet do służby wojskowej powinny one służyć: 1 - bez żadnych ograniczeń; 2 - we wszystkich rodzajach broni i służb, ale tylko na takich stanowiskach, które w przypadku wojny nie grożą bezpośrednim udziałem w walce, kontaktem bojowym z nieprzyjacielem; 3 - tylko w niektórych służbach, np. w korpusie medycznym, kwatermistrzowskim; 4 - Kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	20	39	8	4	1097
Płeć						
Mężczyźni	31	20	40	6	3	520
Kobiety	25	19	39	11	6	577
Wiek						
18-24 lat	30	27	32	7	4	157
25-34	39	20	33	6	2	194
35-44	36	21	34	5	3	229
45-54	26	17	46	5	6	211
55-64	17	17	50	12	4	118
65 lat i więcej	14	15	45	18	7	188
Miejsce zamieszkania						
Wieś	24	17	41	13	5	406
Miasto do 20 tys.	32	16	39	10	4	130
20 - 100 tys.	30	21	37	6	5	205
101 - 500 tys.	30	23	38	4	4	206
501 tys. i więcej mieszk.	30	24	40	4	2	150
Wysztalcenie						
Podstawowe	26	13	40	15	6	335
Zasadnicze zawodowe	30	17	41	8	4	287
Średnie	29	24	39	5	3	379
Wysze	25	36	31	4	5	96
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	42	22	25	4	6	59
Prac. umysł. niż. szczebla	31	22	46	1	1	110
Pracownicy fiz. - umysł.	27	24	37	3	9	108
Robotnicy wykwalifikowani	37	18	40	3	2	87
Robotnicy niewykwalifik.	34	22	33	7	4	50
Rolnicy	31	23	27	15	5	54
Pracujący na własny rach.	41	17	37	2	3	55
Bierni zawodowo						
Renciści	24	14	44	13	5	140
Emeryci	17	17	47	13	6	201
Uczniowie i studenci	36	21	41	2	0	55
Bezrobotni	28	22	36	11	3	113
Gospodynie domowe i inni	21	25	33	17	5	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	31	18	41	4	5	186
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	21	30	41	3	5	91
sekt. pryw. poza rolnict.	40	21	31	4	3	200
prywatnym gosp. rolnym	30	19	29	18	4	67
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	35	19	38	6	2	157
276 - 399	20	25	41	11	3	109
400 - 549	25	15	47	8	5	281
550 - 799	29	19	38	9	6	161
Powyżej 799 zł	27	24	40	7	2	158
Ocena własnych war. mater.						
Złe	28	17	39	10	5	365
Średnie	27	21	40	8	5	476
Dobre	30	21	40	6	4	255
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	19	15	48	15	4	74
Raz w tygodniu	27	20	40	8	4	571
1-2 razy w miesiącu	22	21	42	10	4	160
Kilka razy w roku	34	20	35	7	4	207
W ogóle nie uczestniczy	38	19	33	3	7	84
Poglądy polityczne						
Lewica	34	19	39	5	4	273
Centrum	25	20	42	10	4	312
Prawica	26	26	41	4	3	274
Trudno powiedzieć	29	13	35	16	8	237